

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
Факультет дошкільної педагогіки та психології
Кафедра дошкільної педагогіки

І. К. Мардарова, О. А. Листопад, Н. М. Гуданич

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА
ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ»

Одеса – 2021

УДК: 373.2+364.3: 316.614

М 54

Рекомендовано до друку вченою радою
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(Протокол №12 від 21 травня 2021 року)

Укладачі:

Мардарова Ірина Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної педагогіки

Листопад Олексій Анатолійович – доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної педагогіки

Гуданич Наталія Миколаївна – старший лаборант кафедри дошкільної
педагогіки

Рецензенти:

Анненкова І. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри
педагогіки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Тітаренко С. А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
дошкільної педагогіки і психології Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка

Мардарова І. К., Листопад О. А., Гуданич Н. М. Методичні рекомендації до
навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка та технологія соціалізації
дитини»: метод. реком. Одеса : Університет Ушинського, 2021. 30 с.

Структура методичних рекомендацій відповідає плану та програмі
навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка та технологія соціалізації
дитини» для закладів вищої освіти педагогічного профілю. У методичних
рекомендаціях відображено подано плани практичних занять з курсу,
завдання для самостійної та індивідуальної роботи, критерії оцінювання
виконаних завдань.

Методичні рекомендації можуть стати в нагоді студентам спеціальності
«Дошкільна освіта», викладачам закладів вищої освіти.

© Мардарова І. К., Листопад О. А., Гуданич Н. М. 2021

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Плани практичних занять	6
2. Методичні рекомендації до написання модульних контрольних робіт	15
3. Варіанти модульної контрольної роботи	16
4. Самостійна та індивідуальна робота	18
5. Критерії оцінювання	19
6. Питання до підсумкового контролю	24
Список використаних джерел	28

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Соціальна педагогіка та технологія соціалізації дитини» складається з двох модулів. Практичні завдання містять ключові питання з навчальної дисципліни, систему базових понять, що ознайомлює здобувачів вищої освіти з теорією і технологією соціалізації дитини в умовах закладу дошкільної освіти, особливостями її педагогічного супроводу з метою регуляції соціальної поведінки у дошкільці. Очікувані результати навчання дисципліни «Соціальна педагогіка та технологія соціалізації дитини»:

Здобувач вищої освіти знає:

- основні дефініції, що відображають процес соціалізації дитини: «соціально-особистісний розвиток», «соціальна компетентність», «соціальна поведінка», «асоціальна поведінка», «булінг», «адаптація» тощо;
- зміст законодавчих документів, державного стандарту Базового компоненту дошкільної освіти, програм розвитку щодо особливостей формування соціальної компетентності дошкільників;
- специфіку організації процесу соціалізації дошкільників та основні напрями роботи відповідно до їх вікових особливостей соціально-особистісного розвитку;
- компоненти та показники сформованості соціальної компетентності дитини;
- форми, методи і засоби соціально-педагогічної роботи з дошкільниками в умовах ЗДО;
- особливості особистісно- і соціально зорієнтованого спілкування з батьками, форми і методи роботи з родиною;
- способи взаємодії закладу дошкільної освіти і нової української школи з соціально-особистісного розвитку дошкільників;
- особливості надання індивідуальної допомоги в процесі соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.

Здобувач вищої освіти вмiє /або володiє:

- здійснювати пошукову діяльність, систематизувати і упорядковувати інформацію про процеси соціального виховання і розвитку дошкільників, аналізувати програми, методики і технології організації процесу соціалізації дітей раннього і дошкільного віку в умовах ЗДО і сім'ї;
- вміннями збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей, здійснювати спостереження за соціальною поведінкою дитини, діагностувати конфліктні ситуації при взаєминах суб'єктів освітнього процесу, визначати рівні сформованості соціальної компетентності дошкільників, враховувати отримані дані при виборі методик і технологій соціалізації та адаптації дитини до умов ЗДО;
- навичками соціальної комунікації, вмiє використовувати прийоми попередження та протидії булінгу і кібербулінгу;

- вміє розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку, самостійно організовувати педагогічний супровід/корекційну роботу з метою соціалізації дитини дошкільного віку;
- організовувати роботу з батьками та іншими суб'єктами освітнього процесу з питань адаптації і соціалізації дитини;
- вміє дискутувати щодо проблем соціалізації і адаптації дошкільників у соціальне середовище, здатний приймати рішення і діяти відповідно до соціальних морально-етичних і правових норм, займатися самоосвітою і саморозвитком для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки.

Студент має змогу самостійно обрати порядок виконання завдань і самостійно визначати, на якому рівні він засвоїв навчальний матеріал. Запитання розроблені відповідно нормативної програми навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка та технологія соціалізації дитини» і будуть у нагоді студентам напряму підготовки 012 «Дошкільна освіта» за денною та заочною формами навчання.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ

Тема 1 Соціальна педагогіка як наука

Підготовка доповіді:

- Предмет і завдання соціальної педагогіки як науки.
- Зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками. Історія виникнення і становлення соціальної педагогіки. Базові теорії соціальної педагогіки.

Література

1. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: посібник. Київ: «Академвидав», 2003. 448 с.
2. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: навчальний посібник. Київ: «Кондор», 2005. 560 с.
3. Соціальна педагогіка: підручник/ за ред. А. Й. Капської. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 256 с.

Тема 2 Основні категорії соціальної педагогіки

Підготовка доповіді:

- Соціалізація особистості.
- Соціальне виховання особистості.
- Соціальна адаптація особистості. Соціальні інститути.
- Соціальна профілактика і реабілітація.
- Складання каталогу літературних джерел і основних понять курсу

Література

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи: модульний курс дистанційного навчання / загальна редакція А.Й. Капської. Київ, 2002. 164 с.
2. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: посібник. Київ: «Академвидав», 2003. 448 с.
3. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: навчальний посібник. Київ: «Кондор», 2005. 560 с.
4. Соціальна педагогіка: підручник/ за ред. А. Й. Капської. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 256 с.

Тема 3. Теоретико-методологічні засади проблеми соціалізації дошкільників

Підготовка доповіді:

- Дитинство як соціально-культурний феномен.
- Поняття «соціалізація дошкільників», «соціально-особистісний розвиток дошкільників», «соціальний досвід» і «соціальна поведінка», становлення дитини як соціальної особи.

- Мета і завдання соціально-особистісного розвитку і самовизначення дошкільників. Наукові підходи соціального розвитку і соціалізації дитини.

- Фактори, види, агенти і механізми соціалізації дитини.
- Етапи (стадії) соціалізації.
- Сутність і роль соціальних інститутів у становленні дитини-дошкільника.
- Поняття десоціалізації і асоціальної поведінки, негативні емоційні стани дошкільників пов'язані з порушенням соціалізації.

Література

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи: модульний курс дистанційного навчання / загальна редакція А.Й. Капської. Київ, 2002. 164 с.

2. Величко Т. Д. Теорія і технологія соціалізації дитини в умовах дошкільного навчального закладу: навч. посіб. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 206 с.

3. Девід В. Джонсон Соціальна психологія: тренінг між особового спілкування. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2003. 288 с.

4. Дитина і соціум: монографія / за ред. Н. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 328 с.

5. Захарова Н. М. Адаптація дітей дошкільного віку до сучасного соціального простору: монографія. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. 218 с.

6. Матвієнко С. І. Методика формування у дошкільників соціальної компетентності навч.-метод. посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 116 с.

Тема 4. Соціальна адаптація дошкільників до умов ЗДО

Підготовка доповіді:

- Адаптація як соціальне явище.
- Особливості соціальної адаптації дітей дошкільного віку.
- Етапи, ступені адаптації до ЗДО.
- Технологія формування здатності дітей до адаптації. Заходи, рекомендовані для підготовки дітей до вступу в ЗДО і організації періоду адаптації.
- Потреби в спілкуванні у період адаптації дошкільників до умов ЗДО.
- Орієнтовний план співробітництва ЗДО з родиною в період адаптації дитини.

Розробка плану роботи з батьками в період адаптації дитини (на місяць).

Література

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи: модульний курс дистанційного навчання / загальна редакція А.Й. Капської. Київ, 2002. 164 с.

2. Величко Т. Д. Теорія і технологія соціалізації дитини в умовах дошкільного навчального закладу: навч. посіб. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 206 с.

3. Девід В. Джонсон Соціальна психологія: тренінг між особового спілкування. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2003. 288 с.

4. Дитина і соціум: монографія / за ред. Н. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 328 с.

5. Захарова Н. М. Адаптація дітей дошкільного віку до сучасного соціального простору: монографія. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. 218 с.

6. Матвієнко С. І. Методика формування у дошкільників соціальної компетентності навч.-метод. посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 116 с.

Тема 5. Соціальна компетентність як результат соціалізації дитини-дошкільника

Підготовка доповіді:

- Соціалізація дошкільника як чинник розвитку компетентності майбутньої особистості.

- Змістовий компонент сформованості соціальної компетентності дітей дошкільного віку. Вікові прояви соціальної компетентності. Законодавчі документи щодо соціально-особистісного розвитку дітей: «Декларація прав дитини», «Концепція про права дитини», Конституція України, Закон України Про запобігання та протидію домашньому насильству, Закони України: «Про охорону дитинства», «Про дошкільну освіту», «Базовий компонент дошкільної освіти України», програми діючі програми виховання та розвитку дитини.

- Особливості проявів соціальної компетентності дитини-дошкільника в людському середовищі.

- Компоненти і показники соціальної компетентності дітей дошкільного віку.

Заповнення порівняльної таблиці.

Література

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи: модульний курс дистанційного навчання / загальна редакція А.Й. Капської. Київ, 2002. 164 с.

2. Величко Т. Д. Теорія і технологія соціалізації дитини в умовах дошкільного навчального закладу: навч. посіб. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 206 с.

3. Девід В. Джонсон Соціальна психологія: тренінг між особового спілкування. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2003. 288 с.

4. Дитина і соціум: монографія / за ред. Н. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 328 с.

5. Захарова Н. М. Адаптація дітей дошкільного віку до сучасного соціального простору: монографія. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. 218 с.

6. Матвієнко С. І. Методика формування у дошкільників соціальної компетентності навч.-метод. посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 116 с.

7. Соціальний розвиток дитини. Книжка вихователя. (для старшого дошкільного віку, 5-6 років) / Т. І. Поніманська, І. М. Дичківська, О. А. Козлюк, Л. І. Кузьмук. Київ: Генеза, 2014. 88 с.

Тема 6. Дитячі співтовариства у соціалізації дошкільників

Підготовка доповіді:

- Поняття «дитяча субкультура», особливості її впливу під час соціалізації дошкільників.
- Ровесницькі стосунки у соціалізації дошкільників.
- Особливості міжособистісних стосунків у дошкільників, формування толерантності, поняття булінгу і кібербулінгу.
- Проблеми гендерної соціалізації дошкільників.
- Формування лідерських якостей як актуальна проблема соціалізації дітей.

Написання есе.

Література

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи: модульний курс дистанційного навчання / загальна редакція А. Й. Капської. Київ, 2002. 164 с.

2. Величко Т. Д. Теорія і технологія соціалізації дитини в умовах дошкільного навчального закладу: навч. посіб. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 206 с.

3. Девід В. Джонсон Соціальна психологія: тренінг між особового спілкування. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2003. 288 с.

4. Дитина і соціум: монографія / за ред. Н. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 328 с.

5. Захарова Н. М. Адаптація дітей дошкільного віку до сучасного соціального простору: монографія. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. 218 с.

6. Матвієнко С. І. Методика формування у дошкільників соціальної компетентності навч.-метод. посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 116 с.

7. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: посібник. Київ: «Академвидав», 2003. 448 с.

Тема 7. Роль різних видів дитячої діяльності у формуванні соціальної компетентності дошкільників

Підготовка доповіді:

- Роль комунікативної діяльності в соціалізації дошкільників, види і функції соціальної комунікації.
- Вплив ігрової діяльності на соціалізацію дошкільників, види ігор, методика їх проведення.

- Особливості проєктної і предметно-перетворювальної діяльності з метою формування соціальної компетентності дошкільників, види і етапи проєктної діяльності. Формування соціальної поведінки старших дошкільників у процесі художньо-творчій діяльності.

Написання модульної контрольної роботи.

Література

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи: модульний курс дистанційного навчання / загальна редакція А.Й. Капської. Київ, 2002. 164 с.
2. Величко Т. Д. Теорія і технологія соціалізації дитини в умовах дошкільного навчального закладу: навч. посіб. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 206 с.
3. Девід В. Джонсон Соціальна психологія: тренінг між особового спілкування. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2003. 288 с.
4. Дитина і соціум: монографія / за ред. Н. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 328 с.
5. Захарова Н. М. Адаптація дітей дошкільного віку до сучасного соціального простору: монографія. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. 218 с.
6. Матвієнко С. І. Методика формування у дошкільників соціальної компетентності навч.-метод. посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 116 с.

Змістовий модуль 2.

Соціалізуюча діяльність закладу дошкільної освіти

Тема 8. Особливості соціалізації дошкільників у різних групах ЗДО

Підготовка доповіді:

- Проблеми первинної соціалізації дітей раннього і молодшого дошкільного віку.
- Особливості соціалізації дітей в середньому і старшому дошкільному віці.
- Специфіка соціалізації дітей у різновікових групах ЗДО.

Література

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи: модульний курс дистанційного навчання / загальна редакція А. Й. Капської. Київ, 2002. 164 с.
2. Величко Т. Д. Теорія і технологія соціалізації дитини в умовах дошкільного навчального закладу: навч. посіб. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 206 с.
3. Девід В. Джонсон Соціальна психологія: тренінг між особового спілкування. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2003. 288 с.
4. Дитина і соціум: монографія / за ред. Н. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 328 с.
5. Захарова Н. М. Адаптація дітей дошкільного віку до сучасного соціального простору: монографія. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. 218 с.

6. Матвієнко С. І. Методика формування у дошкільників соціальної компетентності навч.-метод. посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 116 с.

7. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: посібник. Київ: «Академвидав», 2003. 448 с.

8. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: навчальний посібник. Київ: «Кондор», 2005. 560 с.

9. Піроженко Т. О., Хартман О. Ю. Парціальна програма з розвитку соціальних навичок ефективної взаємодії дітей від 4 до 6–7 років «Вчимося жити разом». Київ: Видавництво «Алатон», 2016. 32 с.

10. Поряд і разом: соціалізуємо старшого дошкільника: навчально-методичний посібник/ С. Васильєва, Н. Гавриш, В. Луценко, В. Маршицька, В. Рагозіна, О. Рейпольська, Н. Шкляр; за заг.ред. Н. Гавриш. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. 252 с.

11. Прищепа Т. І. Соціалізація дошкільників в умовах ДНЗ. Харків: Вид. група «Основа», 2009. 169, [7] с. : іл. (Серія «Психологія виховання»).

12. Соціалізація дітей старшого дошкільного віку в умовах ДНЗ: монографія / Н. Гавриш, О. Рейпольська та ін.; за заг.ред. О. Рейпольської. К. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. 280 с.

13. Соціальна педагогіка: підручник/ за ред. А. Й. Капської. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 256 с.

14. Соціальний розвиток дитини. Книжка вихователя. (для старшого дошкільного віку, 5-6 років) / Т. І. Поніманська, І. М. Дичківська, О. А. Козлюк, Л. І. Кузьмук. Київ: Генеза, 2014. 88 с.

Тема 9. Формування соціальної компетентності дошкільників в умовах ЗДО

Підготовка доповіді:

- Педагогічні умови соціалізації дошкільників в ЗДО.
- Характеристика форм, методів і засобів формування соціальної компетентності дошкільників за освітньою лінією «Дитина і соціум».
- Авторські технології, методики і програми соціалізації дитини.
- Створення соціально-розвивального середовища в умовах ЗДО.
- Педагогічна майстерність вихователя як умова формування у дошкільників соціальної компетентності.

Література

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи: модульний курс дистанційного навчання / загальна редакція А.Й. Капської. Київ, 2002. 164 с.

2. Величко Т. Д. Теорія і технологія соціалізації дитини в умовах дошкільного навчального закладу: навч. посіб. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 206 с.

3. Девід В. Джонсон Соціальна психологія: тренінг між особового спілкування. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2003. 288 с.

4. Дитина і соціум: монографія / за ред. Н. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 328 с.

5. Захарова Н. М. Адаптація дітей дошкільного віку до сучасного соціального простору: монографія. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. 218 с.

6. Матвієнко С. І. Методика формування у дошкільників соціальної компетентності навч.-метод. посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 116 с.

7. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: посібник. Київ: «Академвидав», 2003. 448 с.

8. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: навчальний посібник. Київ: «Кондор», 2005. 560 с.

Тема 10. Взаємодія ЗДО з сім'єю і НУШ з метою соціалізації дошкільників

Підготовка доповіді:

- Форми взаємовідносин дітей і дорослих у сучасному освітньому просторі.
- Соціально-педагогічна діяльність вихователя з сім'єю, форми і методи роботи з родиною.
- Наступність у роботі закладу дошкільної освіти і нової української школи з соціально-особистісного розвитку дошкільників.

Література

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи: модульний курс дистанційного навчання / загальна редакція А. Й. Капської. Київ, 2002. 164 с.

2. Величко Т. Д. Теорія і технологія соціалізації дитини в умовах дошкільного навчального закладу: навч. посіб. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 206 с.

3. Девід В. Джонсон Соціальна психологія: тренінг між особового спілкування. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2003. 288 с.

4. Дитина і соціум: монографія / за ред. Н. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 328 с.

5. Захарова Н. М. Адаптація дітей дошкільного віку до сучасного соціального простору: монографія. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. 218 с.

6. Матвієнко С. І. Методика формування у дошкільників соціальної компетентності навч.-метод. посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 116 с.

Тема 11. Соціалізація дошкільників з особливими освітніми потребами

Підготовка доповіді:

- Роль інклюзивного середовища у соціалізації дошкільників.
- Педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах ЗДО.
- Роль сім'ї у соціалізації дитини з особливими потребами.

- Шляхи оптимізації соціальної адаптації дітей з особливими освітніми потребами.

Література

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи: модульний курс дистанційного навчання / загальна редакція А. Й. Капської. Київ, 2002. 164 с.
2. Величко Т. Д. Теорія і технологія соціалізації дитини в умовах дошкільного навчального закладу: навч. посіб. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 206 с.
3. Дитина і соціум: монографія / за ред. Н. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 328 с.
4. Захарова Н. М. Адаптація дітей дошкільного віку до сучасного соціального простору: монографія. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. 218 с.

Тема 12. Робота з дітьми з асоціальною поведінкою

Підготовка доповіді:

- Діагностичні методики визначення рівнів соціалізованості дітей дошкільного віку.
- Соціально-педагогічна корекція емоційних станів дітей пов'язаних з порушенням соціалізації.
- Календарно-тематичне планування роботи з дітьми з порушенням соціалізації.

Написання модульної контрольної роботи.

Захист навчально-дослідного проєкту.

Література

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи: модульний курс дистанційного навчання / загальна редакція А. Й. Капської. Київ, 2002. 164 с.
2. Величко Т. Д. Теорія і технологія соціалізації дитини в умовах дошкільного навчального закладу: навч. посіб. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 206 с.
3. Девід В. Джонсон Соціальна психологія: тренінг між особового спілкування. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2003. 288 с.
4. Дитина і соціум: монографія / за ред. Н. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 328 с.
5. Захарова Н. М. Адаптація дітей дошкільного віку до сучасного соціального простору: монографія. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. 218 с.
6. Матвієнко С. І. Методика формування у дошкільників соціальної компетентності навч.-метод. посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 116 с.
7. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: посібник. Київ: «Академвидав», 2003. 448 с.
8. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: навчальний посібник. Київ: «Кондор», 2005. 560 с.

9. Піроженко Т. О., Хартман О. Ю. Парціальна програма з розвитку соціальних навичок ефективної взаємодії дітей від 4 до 6–7 років «Вчимося жити разом». Київ: Видавництво «Алатон», 2016. 32 с.

10. Поряд і разом: соціалізуємо старшого дошкільника: навчально-методичний посібник/ С. Васильєва, Н. Гавриш, В. Луценко, В. Маршицька, В. Рагозіна, О. Рейпольська, Н. Шкляр; за заг.ред. Н. Гавриш. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. 252 с.

11. Прищепа Т. І. Соціалізація дошкільників в умовах ДНЗ. Харків: Вид. група «Основа», 2009. 169, [7] с. : іл. (Серія «Психологія виховання»).

12. Соціалізація дітей старшого дошкільного віку в умовах ДНЗ: монографія / Н. Гавриш, О. Рейпольська та ін.; за заг.ред. О. Рейпольської. К. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. 280 с.

13. Соціальна педагогіка: підручник/ за ред. А. Й. Капської. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 256 с.

14. Соціальний розвиток дитини. Книжка вихователя. (для старшого дошкільного віку, 5-6 років) / Т. І. Поніманська, І. М. Дичківська, О. А. Козлюк, Л. І. Кузьмук. Київ: Генеза, 2014. 88 с.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Усі модульні контрольні роботи з навчальної дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини» студенти виконують у єдиному зошиті обсягом 12 арк.

Титульна сторінка зошита оформлюється за формою:

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Кафедра дошкільної педагогіки

Модульні контрольні роботи

з навчальної дисципліни

«Соціальна педагогіка та технологія соціалізації дитини»

студента (ки) _____ (шифр групи)

ПІБ студента

Одеса 20__-20__ н.р.

Зразок оформлення першої сторінки: студент вказує номер змістового модуля, за яким проводиться контроль знань та номер варіанту контрольної роботи. Студент може самостійно вибирати порядок виконання завдання.

ВАРІАНТИ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 1.

Загальні основи соціальної педагогіки і особливості соціалізації дошкільників

Варіант 1.

1. Поняття «соціальний досвід» визначають як:

а) як особистісне новоутворення, будучи результатом освоєння дитиною в доступних їй формах навколишньої соціальної дійсності і виражається в соціальних уявленнях і поняттях, ставлення до соціальної сфери життєдіяльності дорослих, ознаки суспільної мотивації поведінки і навичок соціального функціонування;

б) свідчення моральної неповноцінності, відсутності вищих соціальних почуттів, виявляється в ігноруванні етичних норм;

в) пристосування дитини до умов та вимог нового середовища, а результат пристосованості як особистісну якість, що виступає показником життєвої компетентності дитини, її здатності орієнтуватися в довкіллі та впливати на нього.

2. Дайте визначення поняттю «соціалізація», схарактеризуйте його основні ознаки.

3. Схарактеризуйте предмет, завдання, функції соціальної педагогіки як науки.

4. Розробіть конспект сюжетно-рольової гри з метою формування соціальної компетентності дошкільників.

Варіант 2.

1. До видів соціалізації відносять:

а) легка, відносно-спрямована, традиційна;

б) стихійна, відносно-спрямована, соціально-контрольована;

в) первинна, відносно-спрямована, стійка.

2. Дайте визначення поняттю «дитяча субкультура», схарактеризуйте його основні ознаки.

3. Схарактеризуйте основні категорії соціальної педагогіки.

4. Розробіть орієнтовний план проєктної і предметно-перетворювальної діяльності з метою формування соціальної компетентності дошкільників.

Варіант 3.

1. Агресивна і вкрай неприємна поведінка однієї дитини або групи дітей по відношенню до іншої дитини, що супроводжується постійним фізичним і психологічним впливом – це:

а) толерантність;

б) тривожність;

в) булінг.

2. Дайте визначення поняттю «соціальна компетентність», схарактеризуйте його основні ознаки.

3. Схарактеризуйте особливості соціальної адаптації дітей дошкільного віку до умов ЗДО.
4. Розробіть орієнтовний план з комунікативної і художньо-творчої діяльності з метою формування соціальної компетентності дошкільників.

Змістовий модуль 2.

Соціалізуюча діяльність закладу дошкільної освіти

Варіант 1.

1. Корекційно-розвивальну програму «Соціалізація дошкільників» розробила:
  - а) Т. Прищепа;
  - б) Т. Поніманська;
  - в) Н. Гришаєва.
2. Дайте визначення поняттю «соціальне середовище», схарактеризуйте основні його ознаки.
3. Порівняйте особливості первинної соціалізації дітей молодшого, середнього і старшого дошкільного віку.
4. Розробіть орієнтовний план співробітництва ЗДО з родиною щодо соціалізації дитини дошкільного віку.

Варіант 2.

1. Метод психотерапевтичної дії на дітей і дорослих з використанням гри:
  - а) дидактична гра;
  - б) ігрова терапія;
  - в) арт-терапія.
2. Дайте визначення поняттю «інклюзивне навчання», схарактеризуйте основні його ознаки.
3. Розкрийте наступність у роботі закладу дошкільної освіти і нової української школи з соціально-особистісного розвитку дошкільників.
4. Розробіть індивідуальну програму соціалізації для дітей дошкільного віку.

Варіант 3.

1. До форм роботи з батьками з метою соціалізації відносять:
  - а) батьківські збори, дні відкритих дверей, батьківські конференції.
  - б) батьківські збори, дні відкритих дверей, бесіду;
  - в) батьківські збори, дні відкритих дверей, спостереження.
2. Дайте визначення поняттю «різновікова група», схарактеризуйте основні його ознаки.
3. Визначте педагогічні умови соціалізації дошкільників в ЗДО, схарактеризуйте форми, методи і засоби формування соціальної компетентності дошкільників.
4. Розробіть діагностичну методику на визначення рівнів соціалізованості дітей дошкільного віку.

САМОСТІЙНА ТА ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА

1. Складання каталогу літературних джерел і основних понять курсу.

2. Заповнення порівняльної таблиці («Аналіз законодавчих нормативних документів і програм щодо соціалізації і адаптації дошкільників»): «Декларація прав дитини», «Концепція про права дитини», Конституція України, Закон України Про запобігання та протидію домашньому насильству, Закони України: «Про охорону дитинства», «Про дошкільну освіту», «Базовий компонент дошкільної освіти України», програми діючі програми виховання та розвитку дитини.

3. Розробка плану роботи з батьками в період адаптації дитини (місяць).

4. Написання есе (1 тема за вибором студента):

- «Ігрова діяльність як засіб адаптації і соціалізації дошкільників»,
- «Сім'я як інститут соціалізації дитини»,
- «Роль рідної мови в соціалізації дітей дошкільного віку»,
- «Програма протидії булінгу»,
- «Дитяча субкультура у соціалізації дошкільників»

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ)

Підготовка і захист навчального проєкту у формі презентації:

Розробка та обґрунтування авторської індивідуальної програми соціалізації (або адаптації) дітей раннього чи дошкільного (молодшого, середнього і старшого) віку: описання методики діагностування, розробка корекційної програми з дітьми (заняття, ігрова діяльність (підбір дидактичних, сюжетно-рольових, театралізованих, комп'ютерних ігор), план роботи з батьками, консультація для батьків, рекомендації для вихователя).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	<p>Здобувач вищої освіти не знає загальні положення основного матеріалу щодо розуміння специфіки організації процесу соціалізації і адаптації дошкільників, не усвідомлює основні напрями роботи відповідно до їх вікових особливостей соціально-особистісного розвитку. Не розуміє: особливості взаємодії закладу дошкільної освіти і нової української школи з соціально-особистісного розвитку дошкільників; важливість надання індивідуальної допомоги в процесі соціалізації дітей з особливими освітніми потребами; особливості особистісно- і соціально зорієнтованого спілкування з батьками.</p> <p>Не володіє основними поняттями навчальної дисципліни.</p> <p>Не може самостійно здійснювати пошукову діяльність, систематизувати і упорядковувати інформацію про процеси соціального виховання і розвитку дошкільників, здійснювати аналіз нормативних документів і програм. Не володіє вміннями діагностування конфліктних ситуацій, визначення рівнів сформованості соціальної компетентності дошкільників, підбору методик і технологій соціалізації та адаптації дитини до умов ЗДО, прийомами попередження та протидії булінгу і кібербулінгу. Не бажає дискутувати щодо проблем соціалізації і адаптації дошкільників у соціальне середовище, не може довести свою точку зору, не бачить кінцевого результату діяльності, демонструє нестійку сформованість практичних вмінь та навичок.</p>
	1 бал	<p>Здобувач вищої освіти знає загальні положення основного матеріалу щодо розуміння специфіки організації процесу соціалізації і адаптації дошкільників, обізнаний з основними напрями роботи відповідно до їх вікових особливостей соціально-особистісного розвитку, особливостей взаємодії закладу дошкільної освіти і нової української школи з соціально-особистісного розвитку дошкільників, надання індивідуальної допомоги в процесі соціалізації дітей з особливими освітніми потребами, особистісно- і соціально зорієнтованого спілкування з батьками, але не засвоїв його деталей, демонструє епізодичні, безсистемні знання.</p> <p>Погано обізнаний з основними поняттями навчальної дисципліни.</p> <p>Допускає неточності у відповідях, у застосуванні знань при вирішенні практичних задач, не завжди може самостійно здійснювати пошукову діяльність, систематизувати і упорядковувати інформацію про процеси соціального виховання і розвитку дошкільників, здійснювати аналіз нормативних документів і програм. Припускається суттєвих помилок при діагностуванні конфліктних ситуацій, визначенні рівнів сформованості соціальної компетентності дошкільників, підбору методик і технологій соціалізації та адаптації дитини до умов ЗДО. Погано обізнаний з прийоми попередження та протидії булінгу і кібербулінгу. Не може підтримати дискусію щодо проблем соціалізації і адаптації дошкільників у соціальне середовище, допускає суттєві помилки при відповідях, не може довести свою</p>

	<p>точку зору, не бачить кінцевого результату діяльності, демонструє нестійку сформованість практичних вмінь та навичок.</p> <p>Але здатний при допомозі викладача виправити допущені помилки.</p>
2 бали	<p>Здобувач вищої освіти демонструє наявність чітких уявлень щодо розуміння специфіки організації процесу соціалізації дошкільників, обізнаний з основними напрямками роботи відповідно до їх вікових особливостей соціально-особистісного розвитку. На достатньому рівні володіє основними поняттями навчальної дисципліни.</p> <p>Усвідомлює важливість взаємодії закладу дошкільної освіти і нової української школи з соціально-особистісного розвитку дошкільників, надання індивідуальної допомоги в процесі соціалізації дітей з особливими освітніми потребами, особистісно-і соціально зорієнтованого спілкування з батьками, натомість не завжди може визначити форми і методи роботи з родиною, НУШ, дитиною з особливими освітніми потребами.</p> <p>Виявляє здатність самостійно здійснювати пошукову діяльність, систематизувати і упорядковувати інформацію про процеси соціального виховання і розвитку дошкільників, здійснювати аналіз нормативних документів і програм. Припускається певних помилок при діагностуванні конфліктних ситуацій, визначенні рівнів сформованості соціальної компетентності дошкільників, підбору методик і технологій соціалізації та адаптації дитини до умов ЗДО. Обізнаний з прийомами попередження та протидії булінгу і кібербулінгу. Проте не завжди може підтримати дискусію щодо проблем соціалізації і адаптації дошкільників у соціальне середовище.</p> <p>Здобувач вищої освіти демонструє часткове засвоєння матеріалу, понятійного апарату, вміння орієнтуватися в навчальному матеріалі, трансформувати його згідно ситуації, послідовно його викладати і усвідомлено застосовувати в практичних завданнях, усні відповіді цілком логічні, проте не завжди повні й аргументовані. Зміст і форма відповіді і виконання практичних завдань мають окремі недоліки, не завжди демонструє виважений підхід до виконання завдань із розумінням значення кінцевого результату діяльності. Проте здобувач вищої освіти показав вміння самостійно поновлювати знання в ході навчальної роботи.</p>
3 бали	<p>Здобувач вищої освіти демонструє наявність чітких уявлень щодо специфіки організації процесу соціалізації дошкільників, обізнаний з основними напрямками роботи відповідно до їх вікових особливостей соціально-особистісного розвитку. Володіє основними дефініціями, що відображають процес соціалізації дитини: «соціально-особистісний розвиток», «соціальна компетентність», «соціальна поведінка», «асоціальна поведінка», «булінг», «адаптація» тощо.</p> <p>Вміє аналізувати зміст законодавчих документів, державного стандарту Базового компоненту дошкільної освіти, програм розвитку щодо особливостей формування соціальної компетентності дошкільників. Обізнаний зі способами взаємодії закладу дошкільної освіти і нової української школи з соціально-</p>

		<p>особистісного розвитку дошкільників; особливостями надання індивідуальної допомоги в процесі соціалізації дітей з особливими освітніми потребами; особливостями особистісно- і соціально зорієнтованого спілкування з батьками, знає форми і методи роботи з родиною.</p> <p>Виявляє здатність самостійно здійснювати пошукову діяльність, систематизувати і упорядковувати інформацію про процеси соціального виховання і розвитку дошкільників. Може діагностувати конфліктні ситуації при взаєминах суб'єктів освітнього процесу, визначати рівні сформованості соціальної компетентності дошкільників, враховувати отримані дані при виборі методик і технологій соціалізації та адаптації дитини до умов ЗДО. Здатний розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку, самостійно організовувати педагогічний супровід/корекційну роботу з метою соціалізації дитини дошкільного віку. Обізнаний з прийоми попередження та протидії булінгу і кібербулінгу, може організовувати роботу з батьками та іншими суб'єктами освітнього процесу з питань адаптації і соціалізації дитини. Дискутує щодо проблем соціалізації і адаптації дошкільників у соціальне середовище, здатний приймати рішення і діяти відповідно до соціальних морально-етичних і правових норм, займатися самоосвітою і саморозвитком для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки.</p> <p>Здобувач вищої освіти розуміє значення і можливості застосування отриманих знань, умінь та навичок, демонструє виважений підхід до виконання самостійних завдань з адекватним розумінням кінцевого результату, здатний трансформувати знання з метою самостійного пошуку способів їх використання у нестандартних ситуаціях, демонструє вичерпну обізнаність за всіма розділами і темами навчальної дисципліни.</p>
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (проект)	21-18 балів	<p>Здобувач вищої освіти показав явне поглиблення та розуміння теми; проект притягує увагу аудиторії. Проект має чіткі цілі, відповідні темі, зроблений акцент на важливих питаннях. Він продемонстрував вміння здійснювати пошукову діяльність, систематизувати і упорядковувати інформацію про процеси соціального виховання і розвитку дошкільників, аналізувати програми, методики і технології організації процесу соціалізації дітей раннього і дошкільного віку в умовах ЗДО і сім'ї. Продемонстрував обізнаність з методикою проведення діагностування конфліктних ситуацій при взаєминах суб'єктів освітнього процесу або визначанні рівнів сформованості соціальної компетентності дошкільників, вміння розробляти індивідуальну програму соціалізації (або адаптації) дітей раннього чи дошкільного віку, організовувати роботу з батьками та іншими суб'єктами освітнього процесу з питань адаптації і соціалізації дитини.</p> <p>Зміг самостійно обрати спосіб упорядкування та демонстрації інформації, включена інформація добута із різноманітних джерел. Повністю захистив проект, відповів на всі запитання експертів.</p>
	17-14 балів	<p>Проект має чіткі цілі, відповідні темі. Включена інформація добута із різноманітних джерел. Проте не повністю виконанні</p>

		завдання проєкту, недостатньо ретельно представлена індивідуальна програма соціалізації (або адаптації) дітей раннього чи дошкільного віку. Під час захисту наявні декілька технічних, не дуже серйозних, проблем при запуску електронних матеріалів (презентації), що уповільнювало демонстрацію проєкту. Здобувач вищої освіти захистив проєкт, відповів на всі запитання експертів. Проєкт корисний не тільки для студентів, які його створили.
	13-10 балів	Інформація подана структуровано, зрозуміло для аудиторії, проте не повністю виконанні всі завдання проєкту, наявні фактичні помилки чи незрозумілості. Здобувач вищої освіти продемонстрував вміння надати провести діагностування конфліктної ситуації або сформованості соціальної компетентності, представив індивідуальну програму соціалізації (або адаптації дітей) раннього чи дошкільного віку, проте відсутня робота з батьками або іншими суб'єктами освітнього процесу з питань адаптації і соціалізації дитини. Під час захисту проєкту не завжди надавав повну, чітку відповідь на запитання експертів. Є деякі технічні проблеми з якими перегляд проєкту ускладнюється, але перегляд все ж можливий.
	9-6 балів	Проєкт сфокусований на темі, але не висвітлює її. Наявна певна організаційна структура, але вона не явна з показу. Здобувач вищої освіти продемонстрував епізодичні, безсистемні знання щодо особливостей соціалізації і адаптації дошкільників. У представленій індивідуальній програмі соціалізації або адаптації дітей раннього (чи дошкільного віку) відсутня діагностика дошкільників або робота з батьками. При перегляді проєкту наявні технічні проблеми не дозволяють ефективно їх демонструвати, чути, чи розуміти зміст. При захисті проєкту здобувач вищої освіти не зміг надати повну, чітку відповідь на більшість запитань експертів, або взагалі не зміг відповісти на запитання.
	5-0 балів	Здобувач вищої освіти продемонстрував загальні положення основного матеріалу щодо соціалізації і адаптації дітей, проте в індивідуальній програмі соціалізації або адаптації дітей раннього (чи дошкільного віку) відсутня діагностика дошкільників, не наведені заняття, ігрові вправи, літературні твори тощо. Відсутня робота з батьками, не надані рекомендації. Здобувач вищої освіти не зміг захистити проєкт. При перегляді проєкту наявні технічні проблеми, що не дозволили його повністю переглянути (не відкривались гіперпосилання, перевантаження анімацією тощо). Або взагалі здобувач вищої освіти відмовився виконувати проєкт.
Заповнення порівняльної таблиці («Аналіз законодавчих нормативних документів і програм щодо соціалізації і адаптації»	0 балів	Таблиця не заповнена.
	1 бал	Таблиця заповнена не повністю, відсутні більшість законодавчих документів і програм, аналіз не проведений.
	2 бали	Здобувач вищої освіти повністю заповнив таблицю, проте були допущені деякі помилки при аналізі законів і програм розвитку.
	3 бали	Здобувач вищої освіти повністю заповнив таблицю, виявив здатність проаналізувати законодавчі документи, зробити висновки.

дошкільників»)			
Розробка плану роботи з батьками в період адаптації дитини (на місяць)	0 балів	План не складено.	
	1 бал	План розроблено на місяць, окреслені лише теми без описання форм і методів роботи.	
	2 бали	План повністю розроблений, в плані прописані теми, визначені форми і методи роботи з батьками, проте відсутня мета до кожного заходу, відсутні рекомендації для батьків.	
	3 бали	План повністю розроблений, в плані прописані теми, окреслена мета до кожного заходу, представлені форми і методи роботи з батьками, подані рекомендації для батьків в період адаптації дитини.	
Складання каталогу літературних джерел і основних понять курсу	0 балів	Каталог не складено.	
	1 бал	В каталозі подано лише по одному основному поняттю, що відображають процес соціалізації дитини, підбрано до 10 інформаційних джерел.	
	2 бали	В каталозі подано декілька основних понять різних авторів, що відображають процес соціалізації дитини, підбрано понад 15 інформаційних джерел.	
Написання есе (за вибором студента)	0 балів	Есе відсутнє.	
	1-2 бали	Есе написано у вигляді коротких тез без розкриття теми, обсяг есе - 1-4 сторінки.	
	3-4 бали	В есе представлений самостійно проведений аналіз поставленої проблеми, проте відсутні висновки, що узагальнюють авторську позицію і рекомендації щодо організації соціалізації дошкільників, обсяг есе 5-7 сторінок.	
	5 балів	В есе представлений самостійно проведений аналіз поставленої проблеми, чіткий виклад суті, з використанням концепцій і аналітичного інструментарію, розглянутого в рамках дисципліни, наявні висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми, подані рекомендації, обсяг - 8-10 сторінок.	
Модульна контрольна робота	0 балів	Модульна контрольна робота не виконана	(За правильне виконання одного з варіантів модульної контрольної роботи студенти отримують – 5 балів. Виконання в повному обсязі модульних контрольних робіт дозволяє студенту набрати 10 балів з навчальної дисципліни).
	0,5 бала	Тестове завдання	
	1 бал	Завдання репродуктивного характеру	
	1,5 бал	Завдання на виявлення сформованості знань та вмінь	
	2 бали	Творче завдання (розробка мапи розуму ключових понять, складання опитувальника, розробка плану співробітництва ЗДО з родиною в період адаптації дитини тощо).	

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

з навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка та технологія соціалізації дитини»

1. Схарактеризуйте предмет і завдання соціальної педагогіки як науки.
2. Розкрийте зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками.
3. Схарактеризуйте історію виникнення і становлення соціальної педагогіки.
4. Розкрийте базові теорії соціальної педагогіки.
5. Схарактеризуйте особливості періоду дитинства як соціально-культурного феномена.
6. Дайте визначення поняттю «соціалізація», схарактеризуйте його основні ознаки.
7. Дайте визначення поняттю «соціальний досвід», схарактеризуйте його основні ознаки.
8. Визначте та схарактеризуйте стадії процесу освоєння дитиною соціальної ролі, наведіть приклади.
9. Дайте визначення поняттю «соціальна поведінка», схарактеризуйте його основні ознаки.
10. Розкрийте наукові підходи соціального розвитку і соціалізації дитини в умовах закладу дошкільної освіти.
11. Визначте та схарактеризуйте фактори соціалізації дитини.
12. Визначте види та схарактеризуйте агентів соціалізації дошкільників, наведіть приклади.
13. Обґрунтуйте соціально-педагогічні і соціально-психологічні механізми соціалізації дитини..
14. Визначте та схарактеризуйте етапи соціалізації дитини.
15. Розкрийте сутність і роль соціальних інститутів у становленні дитини-дошкільника.
16. Дайте визначення поняттю асоціальна поведінка, схарактеризуйте ознаки асоціальності.
17. Розведіть поняття девіантна поведінка і делінквентна поведінка, наведіть приклади.
18. Схарактеризуйте негативні емоційні стани дошкільників пов'язані з порушенням соціалізації.
19. Дайте визначення поняттю «соціальна адаптація», схарактеризуйте його основні ознаки.
20. Схарактеризуйте особливості соціальної адаптації дітей дошкільного віку, визначте та схарактеризуйте критерії адаптованості дошкільників до умов ЗДО, наведіть приклади.
21. Схарактеризуйте етапи та ступені адаптації дитини до закладу дошкільної освіти.

22. Охарактеризуйте технологію формування здатності дітей до адаптації.
23. Визначте причини важкої адаптації дошкільників до закладу дошкільної освіти.
24. Розробіть власну програму адаптації дошкільників до закладу дошкільної освіти.
25. Розробіть орієнтовний план співробітництва ЗДО з родиною в період адаптації дитини.
26. Розкрийте особливості соціалізації дошкільника як чинника розвитку компетентності майбутньої особистості.
27. Дайте визначення поняттю «соціальна компетентність», схарактеризуйте його основні ознаки.
28. Схарактеризуйте законодавчі документи щодо соціально-особистісного розвитку дітей: «Декларація прав дитини», «Концепція про права дитини», Конституція України, Закон України Про запобігання та протидію домашньому насильству, Закони України: «Про охорону дитинства», «Про дошкільну освіту», «Базовий компонент дошкільної освіти України», програми діючі програми виховання та розвитку дитини.
29. Визначте та схарактеризуйте критерії і показники соціальної компетентності дітей дошкільного віку.
30. Розкрийте проблеми первинної соціалізації дітей раннього і молодшого дошкільного віку.
31. Схарактеризуйте особливості соціалізації дітей в середньому і старшому дошкільному віці.
32. Розкрийте специфіку соціалізації дітей у різновікових групах ЗДО.
33. Визначте поняття «дитяча субкультура», розкрийте особливості її впливу під час соціалізації дошкільників. Схарактеризуйте структурні компоненти дитячої субкультури.
34. Розкрийте особливості міжособистісних стосунків у дошкільників, схарактеризуйте психологічні наслідки емоційних контактів дошкільників з ровесниками.
35. Дайте визначення поняттю «толерантність», схарактеризуйте причини труднощів формування толерантності у дошкільників.
36. Розведіть поняття «булінг» і «кібербулінг», схарактеризуйте їх основні ознаки.
37. Розкрийте особливості гендерної соціалізації дошкільників.
38. Схарактеризуйте особливості формування лідерських якостей у дітей дошкільного віку.
39. Розкрийте роль комунікативної діяльності в соціалізації дошкільників, схарактеризуйте види і функції соціальної комунікації.
40. Розкрийте вплив ігрової діяльності на соціалізацію дошкільників.

41. Розкрийте особливості проєктної і предметно-перетворювальної діяльності з метою формування соціальної компетентності дошкільників, схарактеризуйте види і етапи проєктної діяльності.

42. Схарактеризуйте особливості формування соціальної поведінки старших дошкільників у процесі художньо-творчої діяльності.

43. Визначте педагогічні умови соціалізації дошкільників в ЗДО, схарактеризуйте форми, методи і засоби формування соціальної компетентності дошкільників.

44. Схарактеризуйте корекційно-розвивальну програму «Соціалізація дошкільників» (авт. Т. Прищепа).

45. Схарактеризуйте «Технологію ефективної соціалізації дошкільників» розробник Н. Гришаєва.

46. Схарактеризуйте програму «Соціальний розвиток дитини: старший дошкільний вік» авт. Т. Поніманська, І. Дичківська, О. Казлюк, Л. Кузьмук.

47. Схарактеризуйте парціальну програму соціально-емоційного розвитку дошкільників «Абетка спілкування» для дітей дошкільного віку авт. І. Балагурова, Т. Юрасова.

48. Схарактеризуйте парціальну програму з розвитку соціальних навичок ефективної взаємодії дітей від 4 до 6–7 років «Вчимося жити разом» авт. Т. Піроженко, О. Хартман.

49. Схарактеризуйте соціально-розвивальне середовище в умовах ЗДО.

50. Розробіть орієнтовне планування роботи вихователя по формуванню у дошкільників соціальної компетентності.

51. Розкрийте особливості педагогічної майстерності вихователя як умови формування у дошкільників соціальної компетентності.

52. Схарактеризуйте форми взаємовідносин дітей і дорослих у сучасному освітньому просторі.

53. Розкрийте особливості соціально-педагогічної діяльності вихователя з сім'єю, схарактеризуйте форми і методи роботи з родиною.

54. Розкрийте наступність у роботі закладу дошкільної освіти і нової української школи з соціально-особистісного розвитку дошкільників.

55. Розкрийте роль інклюзивного середовища у соціалізації дошкільників. Схарактеризуйте педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах ЗДО.

56. Розкрийте роль сім'ї у соціалізації дитини з особливими потребами.

57. Наведіть приклади діагностичних методик визначення рівнів соціалізованості дітей дошкільного віку.

58. Схарактеризуйте особливості соціально-педагогічної корекції емоційних станів дітей пов'язаних з порушенням соціалізації.

59. Розробіть календарно-тематичне планування роботи з дітьми з порушенням соціалізації.

60. Розробіть індивідуальну програму соціалізації для дітей дошкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bobak O. The role of families in the social formation of person with disabilities. *Zbiyr raportyw naukowych. «Pedagogika. Teoria. Praktyka»* (29.11.2014 – 30.11.2014). Warszawa : Wydawca : Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2014. S. 31 – 36.
2. Абраменкова В. В. Социальная психология детства: развитие отношений ребенка в детской субкультуре. Воронеж : Изд-во НПО «МОДЭК», 2000. 416 с.
3. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи: модульний курс дистанційного навчання / загальна редакція А.Й. Капської. Київ, 2002. 164 с.
4. Артемова Л. В. Соціалізація дитини в родині. *Дошкільне виховання*. 2004. № 3. С. 3–5.
5. Бейгуленко О. В., Ардашова Ю. И. Социальная педагогика: учебное пособие. Ульяновск: Зебра, 2016. 208 с.
6. Богуш А. М. Дитинство: погляд сьогодення. *Виховання і культура*. 2003. № 1–2. С. 4–10.
7. Величко Т. Д. Теорія і технологія соціалізації дитини в умовах дошкільного навчального закладу: навч. посіб. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 206 с.
8. Девід В. Джонсон Соціальна психологія: тренінг між особового спілкування. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2003. 288 с.
9. Дитина і соціум: монографія / за ред. Н. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 328 с.
10. Долинний Ю. Проблеми соціалізації дітей з особливостями психофізичного розвитку в сучасній педагогічній літературі. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2007. № 2. С. 53-59.
11. Захарова Н. М. Адаптація дітей дошкільного віку до сучасного соціального простору: монографія. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. 218 с.
12. Кон И. С. Ребенок и общество : [учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений]. Москва: Издательский центр «Академия», 2003. 336 с.
13. Литвиненко С. Я., Ямницький В. М. Дитина і середовище: проблеми взаємодії. *Оновлення змісту та методів навчання і виховання в закладах освіти: зб. наук. праць*. Вип. 22. Рівне: РДГУ, 2002. С. 216-219.
14. Матвієнко С. І. Методика формування у дошкільників соціальної компетентності навч.-метод. посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 116 с.
15. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: посібник. Київ: «Академвидав», 2003. 448 с.
16. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: навчальний посібник. Київ: «Кондор», 2005. 560 с.
17. Петрунько О. В. Інтернет як технологія соціалізації дітей і молоді. *Педагогіка і психологія*. 2010. № 1. С. 85-96.

18. Піроженко Т. О., Хартман О. Ю. Парціальна програма з розвитку соціальних навичок ефективної взаємодії дітей від 4 до 6–7 років «Вчимося жити разом». Київ: Видавництво «Алатон», 2016. 32 с.
19. Положення про організацію освітнього процесу Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2020 рік: веб – сайт. URL: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P002_2020.pdf (дата звернення: 22.02.2021 року)
20. Поряд і разом: соціалізуємо старшого дошкільника: навчально-методичний посібник/ С. Васильєва, Н. Гавриш, В. Луценко, В. Маршицька, В. Рагозіна, О. Рейпольська, Н. Шкляр; за заг.ред. Н. Гавриш. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. 252 с.
21. Прищепа Т. І. Соціалізація дошкільників в умовах ДНЗ. Харків: Вид. група «Основа», 2009. 169, [7] с. : іл. (Серія «Психологія виховання»).
22. Рылеева А. С., Еманова С. В. Социально-личностное развитие и самоопределение дошкольников (в схемах и таблицах) : учебное пособие. Курган : Изд-во КГУ, 2018. 106 с.
23. Соціалізація дітей старшого дошкільного віку в умовах ДНЗ: монографія / Н. Гавриш, О. Рейпольська та ін.; за заг.ред. О. Рейпольської. К. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. 280 с.
24. Соціальна педагогіка: підручник/ за ред. А. Й. Капської. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 256 с.
25. Соціальний розвиток дитини. Книжка вихователя. (для старшого дошкільного віку, 5-6 років) / Т. І. Поніманська, І. М. Дичківська, О. А. Козлюк, Л. І. Кузьмук. Київ: Генеза, 2014. 88 с.
26. Форост Т. М. Хай панує в мирі – дружба й доброта: інформаційно-методичний посібник. Лозова, 2013. 63 с.

Навчальне видання

Ірина Костянтинівна Мардарова

Олексій Анатолійович Листопад

Наталія Миколаївна Гуданич

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ
ДИТИНИ»**

Методичні рекомендації

Підп. до друку 12.10.2021. Формат 60x90/16. Папір офсетний.

Гарн. «Times» Друк цифровий. Ум. друк. арк. 1,25.

Наклад 300 пр.

Університет Ушинського